LAUSUNTO
PRH/2305/05/2024
15.11.2024

Eduskunnan talousvaliokunnalle

ASIANTUNTIJAKUULEMINEN 15.11.2024 - LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSEEN HE 155/2024[1]

Patentti- ja rekisterihallitus (PRH) toteaa, että sen esittämät näkemykset ja ehdotukset on käsitelty asianmukaisesti hallituksen esityksen (HE 155/2024) valmistelussa. Käsittelyä on kuvattu asiallisesti hallituksen esityksessä lausuntopalautteita koskevassa 6 jaksossa.

Hallituksen esityksessä ESAP-järjestelmässä (European Single Access Point) yritystunnuksena todennäköisesti käytettävän LEI-tunnuksen käyttö ehdotetaan (s. 35) ratkaistavan tulevaisuudessa teknisissä täytäntöönpanostandardeissa. PRH kiinnittää huomiota siihen, että näillä näkymin ESAP-järjestelmän toiminnassa olisi mukana kaksi yksityistä toimijaa, tiedotevarastona ja tiedonkerääjänä toimiva Nasdaq Helsinki Oy ja LEI-yritystunnuksia hallinnoiva sveitsiläinen säätiö Global Legal Entity Identifier Foundation (GLEIF). Sveitsiläinen GLEIF hallinnoi maailmanlaajuista LEI-tunnusjärjestelmää. Molemmat yksityiset toimijat jäisivät hallituksen esityksen toteutuessa julkista hallintoa koskevan sääntelyn ulkopuolelle. Sama koskisi perittäviä toimenpide- ja vuosimaksuja, joskin nykytiedon valossa maksut tulisivat ilmeisesti olemaan kohtuullisia ja epäolennaisia.

Vaikka LEI-tunnuksen käyttöönotto ESAP-yritystunnuksena tällä hetkellä näyttää todennäköiseltä, PRH haluaa tuoda esiin, että LEI-tunnus soveltuu huonosti ESAP-yritystunnukseksi. LEI-tunnus on nimensä (Legal Entity Identifier) mukaisesti oikeushenkilötunnus eikä sitä voi myöntää ihmisille. PRH on kommentoinut asiaan liittyviä vaikeuksia paitsi lausuntokierroksen yhteydessä keväällä 2024 valtiovarainministeriölle, myös EU-rahoitusmarkkinaviranomaisten (ESMA, EBA, EIOPA) kuulemisessa maaliskuussa 2024 (kysymys 22). LEI-tunnuksen käyttöön liittyviä huolia ei

[1] Hallituksen esityksen mukaan PRH toimisi yhtenä tiedonkerääjänä ESAP:iin. PRH välittäisi ESAP:iin suurten listaamattomien kestävyysraportointiyritysten tilinpäätöstiedot ja muut säädetyt tiedot sekä säädetyt tilintarkastajarekisteritiedot kaikista tilintarkastajista ja tilintarkastusyhteisöistä, valvontaan liittyvine seuraamustietoineen, sekä tilintarkastusyhteisöjen avoimuusraportit.

ole noteerattu kyseisten EU:n rahoitusmarkkinaviranomaisten yhteisessä raportissa 29.10.2024 EU:n komissiolle. Raportissa ehdotetaan, että LEI-tunnus otettaisiin käyttöön ESAP-rekisteröinneissä. Raportin mukaan LEI-tunnukselle ei ole juuri realistisia vaihtoehtoja.

PRH toimii LEI-tunnusten myöntäjänä Suomessa ja päättää siihen liittyvistä maksuista. PRH:n asema LEI-tunnusten myöntäjänä perustuu sopimukseen sveitsiläisen säätiön GLEIF:n kanssa. Suomalainen yritys voi hakea LEI-tunnuksen muultakin GLEIF-säätiön valtuuttamalta LEI-tunnuksen myöntäjältä, joka voi olla viranomainen tai yksityinen organisaatio toisessa maassa. PRH:n lisäksi on 13 muuta LEI-tunnuksen myöntäjää, jotka voivat myöntää suomalaiselle yritykselle LEI-tunnuksen. Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä (YTJ) sisältää tiedon vain PRH:n hallinnoimista LEI-tunnuksista. PRH ei nykyisin voi automaattisesti tarkistaa, onko toisen organisaation myöntämä LEI-tunnus voimassa ja ovatko siihen liittyvät vuosimaksut maksettu. PRH joutuisi kuitenkin välittämään tietoja ESAP-järjestelmään eri tahoilta LEI-tunnuksensa hankkineista. Jos LEI-tunnuksen saanut yritys jättää vuosimaksun maksamatta, LEI-tunnus lakkaa olemasta voimassa.

PRH kiinnittää huomiota siihen, että EU:ssa ESAP-järjestelmään tulisi noin 200 000 tilintarkastajan (ihmisen) ja noin 22 000 tilintarkastusyhteisön (yrityksen) rekisteritiedot. Suomessa tilintarkastajia on noin 1300. He eivät voi saada LEI-tunnusta. Suomessa on 68 tilintarkastusyhteisöä (yritystä), jotka voivat saada LEI-tunnuksen. Vain joillakin tilintarkastusyhteisöillä on tällä hetkellä LEI-tunnus.

PRH on antanut tilintarkastuslain 6 luvun 9 §:ssä tarkoitettuun tilintarkastajarekisteriin rekisteröintinumeron (tunnusnumeron), jota myös EU:n tilintarkastusdirektiivi (2006/43/EY) edellyttää (16 art.). On kuitenkin epätodennäköistä, että Suomessa annettu rekisteröintinumero auttaisi ESAP-järjestelmässä ESAP-portaalin käyttäjiä tilintarkastajia koskevien tietojen hakemisessa.

Jatkovalmistelussa on selvitettävä, tulisiko erikseen säätää siitä, että myös tilintarkastusyhteisöt ovat velvollisia hankkimaan ESAP-asetuksen mukaisen oikeushenkilötunnuksen. Tarvittaessa on säädettävä oikeushenkilötunnukseen liittyvistä maksiosta, kuten vuosimaksusta. Jos myös yksittäisille tilintarkastajille (ihmisille) tulee ESAP-järjestelmästä kuluja, maksuista tulisi säätää lain tasolla. Tarvittaessa kyseisten velvollisuuksien laiminlyöntien seuraamuksista on säädettävä laissa.

PRH kiinnittää huomiota myös siihen, että eräät ESAP-järjestelmään liittyvien tietojen säilyttämisajat poikkeavat Suomen laissa säädetyistä säilyttämisajoista. Näitä ovat esimerkiksi tilintarkastajille määrättyjen kurinpidollisten seuraamustietojen säilyttämisajat tilintarkastajarekisterissä. Jatkovalmistelussa on arvioitava, tarvitaanko yksityiskohtien erojen vuoksi lainmuutoksia.

PATENTTI- JA REKISTERIHALLITUS

Pasi Horsmanheimo
Johtava lakimies
Yritykset ja yhteisöt
Oikeudellinen yksikkö
029 435 8962
pasi.horsmanheimo@prh.fi